

**UNDERVISNINGS
MINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Dansk, læsning og retskrivning FP9

Folkeskolens prøver

Læsning OPGAVER

Onsdag den 8. maj 2019
kl. 10.00-10.30

Ved prøven må der anvendes trykte og elektroniske ordbøger, der er i overensstemmelse med gældende retskrivning, som den er fastsat af Dansk Sprognævn. Ordbøger, som ikke kan medbringes eller opbevares lokalt, kan efter skolelederens nærmere anvisninger tilgås via internettet.

Elevens UNI•Login:
Skolens navn:
Tilsynsførendes underskrift:

Tekst 1

I artiklen *Farvel til myten om flest kvinder i cykelulykker* skal du så hurtigt som muligt finde svar på nogle opgaver.

Du skal altså kun læse, hvad der er nødvendigt for at svare på disse opgaver.

Sæt kryds ud for de rigtige svar.

Der er kun ét rigtigt svar til hver opgave.

1.1 Hvem har undersøgt kønsforskelle i cykelulykker?

- Dansk Cyklistforbund
- Rådet for Sikker Trafik
- Transportministeriets afdeling for bløde trafikanter
- Vejdirektoratets Trafiksikkerhedsafdeling

1.2 Hvorfor undersøger man forskellene på mænd og kvinders trafikulykker?

- For at blive bedre til at mindske antallet af cykelulykker
- For at kunne aflive myter om brug af cykelhjelm
- For at udpege sorte områder og grå strækninger
- For bedre at kunne advare om farlige vejkryds

1.3 Hvor meget steg antallet af dræbte cyklister i perioden 2010-2014?

- 16 %
- 18 %
- 19 %
- 31 %

1.4 Mænd cykler

- flere ture end kvinder
- kortere ture end kvinder
- længere ture end kvinder
- som regel til og fra arbejde

1.5 Flere kvinder end mænd

- benytter kollektiv trafik
- bruger cyklen som motionsredskab
- cykler udelukkende på stier
- kører i bil til og fra arbejde

1.6 Kvinder kommer oftest til skade

- i kryds og rundkørsler
- på lige vej og cykelstier
- på vej til arbejde
- ved venstresving

1.7 Hvor stor en del af cykelulykkerne er med mænd?

- 18 %
- 53 %
- 54 %
- 70 %

1.8 Hvem er især involveret i eneulykker?

- Begge køn
- Børn
- Kvinder
- Mænd

1.9 Hvilke kvinder kommer især til skade på cykel?

- Kvinder mellem 18 og 34 år
- Kvinder mellem 35 og 54 år
- Kvinder mellem 55 og 64 år
- Kvinder mellem 65 og 80 år

1.10 Artiklen handler især om

- antallet af trafikdræbte ved forskellige transportmidler
- forebyggelse af cykelulykker
- forskelle på cykelulykker blandt mænd og kvinder
- udviklingen i cykelulykker de sidste 30 år

Tekst 2

Læs eventyret *Heksemesteren*, og besvar opgaverne ud fra tekstens indhold.
Sæt kryds ud for de rigtige svar.
Der er kun ét rigtigt svar til hver opgave.

2.1 Studenten kommer til

- et herberg
- en herregård
- en kro
- en mølle

2.2 Konen vil ikke lukke studenten ind, fordi

- hun har præsten på besøg
- hun ikke har nok mad
- hun er bange for studenten
- hun selv er på vej ud

2.3 Konen beder præsten skjule sig

- i alkovesengen
- i dragkisten
- i forstuen
- i ovnen

2.4 Hvorfor skal maden gemmes væk?

- Alle er blevet mætte
- Maden skal gemmes til dagen efter
- Mølleren må ikke opdage gæsten
- Møllerkonen er sparsommelig

2.5 Hvad serverer konen, da mølleren kommer hjem?

- Saft og kage
- Vand og brød
- Vin og brød
- Vin og kage

2.6 Mølleren synes, den fremtryllede vin er

- noget værre sprøjt
- sød som sukker
- så god som den bedste i hans kælder
- værre, end hvad hans forældre serverede

2.7 Hvordan ønsker mølleren, at Fanden skal vise sig?

- Som en ikke alt for brutal figur
- Som en ikke alt for smuk figur
- Som en ikke alt for stor figur
- Som en ikke alt for uhyggelig figur

2.8 Præsten sidder bag tøndens og

- griner
- græder
- ryster
- sover

2.9 Studenten overtaler præsten til at

- betale for maden, han har spist
- forlade møllen og aldrig komme tilbage
- fortælle mølleren, at han har besøgt møllerkonen
- spille rollen som den lede Satan

2.10 Eventyret kunne også hedde

- Den kærlige hustru
- Den snedige mølle
- Den snedige student
- Den ærlige præst

Tekst 3

Læs artiklen *Er der ingen grænser i ungdomslitteraturen?*, og besvar opgaverne ud fra tekstens indhold. Sæt kryds ud for de rigtige svar. Der er kun ét rigtigt svar til hver opgave.

3.1 Artiklen indledes med

- afslutningen på en novelle
- den oprindelige afslutning på en roman
- et udsnit af en dagbog
- første kapitel af en roman

3.2 Hovedpersonen i "21 måder at dø" hedder

- Sanne
- Sarah
- Susan
- Stella

3.3 Glenn Ringtveds medforfatter til "Dig og mig ved dagry" er

- Ayoe Quist Henkel
- Sanne Munk Jensen
- Sarah Engell
- Sarah Iben Almbjerg

3.4 "Katamaranen" er en ungdomsbog, som

- blev anbefalet af K.E. Løgstrup
- ikke fik meget opmærksomhed
- kun kunne lånes på Thisted Bibliotek
- skildrede livet i et betonbyggeri

3.5 Ayoe Quist Henkel mener, at ungdomslitteraturen i dag er mere

- indadrettet
- nationalistisk
- romantisk
- udadrettet

3.6 Sarah Engell

- bruger små historier fra virkeligheden
- savner reaktioner fra sine læsere
- skriver aldrig om selvmord
- skriver mest romantiske fortællinger

3.7 Glenn Ringtved siger, at litteraturen

- hindrer selvmord blandt unge
- overgås af virkeligheden
- skal sætte grænser for unge
- udelukkende skal underholde

3.8 Ifølge Ayoe Quist Henkel kan unge i dag

- have svært ved at analysere tekster
- ikke lide grænseoverskridende tekster
- lægge distance til en tekst
- sjældent blive opslugt af en tekst

3.9 Sarah Engells redaktør var bekymret for bogens titel, fordi

- der allerede findes en bog med samme titel
- den ikke virker fængende på ungdommen
- den kunne få bogen til at virke som en brugsvejledning
- den overhovedet ikke er dækkende for bogens indhold

3.10 Artiklen handler om forfatterens

- frygt for negative anmeldelser
- interesse i at få udgivet ungdomsbøger
- modvilje mod at skrive ungdomsbøger
- overvejelser over emner og indhold

Tekst 4

Læs novellen *Sidste forestilling*, og besvar opgaverne ud fra tekstens indhold.
Sæt kryds ud for de rigtige svar.
Der er kun ét rigtigt svar til hver opgave.

4.1 Novellen foregår

- i en gymnastiksal på skolen
- i et badeværelse hos Nanna
- i et klasseværelse på skolen
- i et sminkerum på et teater

4.2 Nanna

- bruger aldrig sminke
- elsker at sminke sig
- synes godt om sit udseende
- tror meget på sig selv

4.3 Nanna drømmer af og til om at blive

- en berømt skuespiller
- en dygtig dansklærer
- en rig blogger
- en smuk tv-stjerne

4.4 Nanna tænker, at Mathias

- er forelsket i den, hun er blevet
- går meget op i, hvad andre mener
- kan lide hende, som hun er
- vil gennemskue, at hun spiller en rolle

4.5 På Nannas tidligere skole

- forstod hendes kammerater hende
- lignede hun altid en mannequin
- spillede hun også rollen
- var de andre i klassen efter hende

4.6 Nanna har formet sin rolle ved at

- finde inspiration på nettet
- kopiere sine veninders
- få undervisning af en youtuber
- tale med sin dansklærer

4.7 Hvorfor spiller Nanna rollen?

- Hun er med i et teaterstykke
- Hun laver sjov med sine kammerater
- Hun vil gerne opdages af en instruktør
- Hun vil gerne være populær

4.8 Hvor længe har Nanna spillet rollen?

- Hele sin skoletid
- I den sidste måned
- I mere end to år
- Så længe hun kan huske

4.9 Novellen handler om

- en forestilling på et københavnsk teater
- en piges forberedelse til sidste skoledag
- en piges kærlighedssorger
- en piges planer for fremtiden

4.10 Novellen drejer sig om

- magtkampe og forvandling
- sammenhold og forelskelse
- venskab og misundelse
- usikkerhed og selvvisceresættelse

Læs kommentaren *Tænketank: For 23 år siden drømte børn om mere tid*.
Sæt kryds ved det ord eller udtryk i parenteserne, som passer bedst i sammenhængen.
Se hvordan i eksemplet.

Tænketank:

For 23 år siden drømte børn om mere tid. Hvad mon deres egne børn drømmer om i dag?

Af Anja Marschall og Sine Grumløse

Der ligger vigtig samfundsmæssig viden i børns perspektiv. Hvis vi vil gøre noget gennemgribende ved stress og mistrivsel blandt (børn, forældre, lærere, unge), må vi spørge dem, hvordan de selv oplever deres hverdag.

'Sæt ord på dit liv' var en landsdækkende konkurrence for børn, der blev igangsat af Socialministeriet i 1994. Med ord og tegninger gav mere end 3.300 børn deres bud på en god (feriedag, fødselsdag, hverdag, skoledag).

I dag er de deltagende børn og deres (forældre, jævnaldrende, lærere, trænere) selv blevet forældre. Men et presserende spørgsmål er: Hvordan har børns hverdagsliv egentlig udviklet sig i den mellemliggende periode? Og har nutidens børn det hverdagsliv, som deres forældre drømte om?

Et gennemgående tema i børnenes fortællinger er tid. Tid til at have en børnevenlig hverdag og tid til at være sammen med den nære familie. Som 6-årige Jeppe udtrykte det: »Jeg vil gerne have lov til at sove længe om morgenen og spise min morgenmad herhjemme i stedet for i børnehaven, ja, jeg vil gerne have lov til at gå (alene, direkte, langsomt, tidligere) i børnehaven, men det vil min mor ikke, fordi vi ikke har tid og det dér«.

En børnevenlig hverdag blev af de deltagende børn defineret som en hverdag, hvor man havde god tid f.eks. til at kunne gå langsomt i børnehaven. En formulering, der henleder vores opmærksomhed på, at man som barn i 1994 kunne opleve, at hverdagen gik for stærkt, at man skulle for meget, at man havde for lidt tid til hverdagens gøremål.

I dag har vi fået øjnene op for (ensomhed, fattigdom, stress, sult) blandt børn, også

hos de yngste. Intet tyder på, at der er blevet mere tid til at gå langsomt i børnehaven. Tid er stadig en mangelvare i helt almindelige børns hverdagsliv, der nogle gange går for hurtigt til, at børnene kan trives.

Børn har heller ikke fået bedre mulighed for at have god tid i hverdagen sammen med deres forældre. Et tema, som fyldte ganske meget i børnenes besvarelser. Det blev uden omsvøb formuleret således i præsentationen af børnenes besvarelser: »Der er en klar tendens i børnenes bud: De mangler tid sammen med deres forældre. Tid til familieliv. Tid til at udvikle sig menneskeligt og kulturelt. Simpel yngelpleje er ikke nok til væsener med verdens længste barndom«.

Om familiers samvær i dag er reduceret til simpel yngelpleje, kan være svært at sige, men børn i nutidens Danmark er generelt set ikke mere sammen med deres forældre, end børn var det i 1994.

Der er altså ikke noget, der tyder på, at manglende tid ikke også i dag ville være et gennemgående tema, og når vi tager os mod til at spørge børnene, er det også det, de fortæller os. Til forskel fra nu, hvor forældres og børns manglende tid sammen ikke synes at være en relevant problemstilling i det (daglige, politiske, praktiske, pædagogiske) arbejde, blev det i midten af 1990'erne faktisk betragtet som et problem, der krævede politiske løsninger. Man blev dog ikke enige om, hvordan børnene skulle sikres mere tid sammen i familierne. Nogle partier

foreslog mere fleksibilitet til at tilrettelægge hverdagen. Andre partier foreslog nedsat arbejdstid til forældrene. Flexibiliteten diskuteres stadig, men med et ensidigt fokus på, hvordan man kan aflaste forældrene med børn og i husholdningen, så de kan passe deres (□ arbejde, □ børn, □ have, □ hus) og yde lidt ekstra. Der er altså ikke blevet bedre tid 'og det dér'.

Et andet forhold, der blev udpeget som vigtigt, var den frie tid. Som en 10-årig pige skrev: »Børn skal have tid til at (□ lege, □ lære, □ sove, □ spise) og har brug for hemmelige steder«.

I dag oplever mange børn at være af sted i længere tid hjemmefra, end børn gjorde det i 1994. Skoledagen er længere nu end dengang, og med øget fokus på læring er tiden i små børns daginstitutioner indskrevet i en anden logik end dengang. Børn skal ikke bare lege, børns (□ ord, □ tid, □ viden, □ vilje) rammesættes med en intention om at gøre dem parate til deres senere skolegang.

I skolerne er der godt nok kommet fokus på bevægelse og understøttende undervisning, men det er aktiviteter, der er rammesat, faciliteret og overvåget af voksne. Hjemme bedes forældrene samtale med børnene om skoledagens

læring, på den rigtige måde vel at mærke. Børns egen tid til selv at definere, hvad de skal, er skrumpet ind.

Børnecitaterne kan muligvis virke naive, men hvis vi anser barndommen som en periode i børns liv med sin egen ret, er det (□ fristende, □ nødvendigt, □ overflødig, □ umuligt) at tage det, børn kan fortælle, alvorligt. Ikke bare lytte, men seriøst høre efter, som daværende formand for Børnerådet Frode Muldkjær udtrykte det.

I børneperspektiver ligger der vigtig samfundsmæssig viden, og vil vi gøre noget gennemgribende ved den øgede forekomst af stress og (□ glæde, □ mistrivsel, □ pjank, □ trivsel) blandt børn, er netop børns viden om egne liv nødvendig. Vi skal spørge børnene, hvordan de oplever hverdagen anno 2017 på godt og på ondt, vi skal lytte, og vi skal tage deres ord alvorligt. Vi skal have ren besked fra Jeppes børn og deres jævnaldrende.

Anja Marschall og Sine Grumløse, Adjunkter på UCC, ph.d.er og stiftere af Tænk tanken Børn, Viden & Politik

Politiken, 4. december 2017

